

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 263/2020 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen koronakriisin aikaisesta koululaisten ruokailusta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Minna Reijosen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 263/2020 vp:

Miten hallitus varmistaa, että koululaiset eivät joudu eriarvoiseen asemaan ja

aikooko hallitus ohjeistaa kuntia enemmän yhdenmukaiseen ja tasapuoliseen toimintaan?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Asiaan on jo vastattu vastauksessa kirjalliseen kysymykseen KK 235/2020 vp Lulu Ranne ps Kirjallinen kysymys maksuttoman aterian järjestämisestä etäopetuksessa oleville peruskoulun oppilaille.

Kouluruokailun järjestämisestä säädetään opetuslainsäädännössä. Opetukseen osallistuvalle on säädösten mukaisesti (Perusopetuslaki 628/1998, 31 § Opetuksen maksuttomuus) annettava jokaisena työpäivänä täysipainoinen maksuton ateria tarkoituksenmukaisesti järjestettynä ja ohjattuna ruokailuna. Kouluruokailu on paitsi koulutyössä jaksamisen edellytys myös osa koulun opetus- ja kasvatustehtävää. Kouluruokailun tehtävänä on oppilaiden terveen kasvun ja kehityksen, opiskelukyvyn sekä ruokaosaamisen tukeminen. Lainsäädännöllä ei säädetä kouluruokailun käytännön toteutuksesta, se on kuntien ja muiden opetuksen järjestäjien itsenäisesti päättämää ja järjestämää.

Valmiuslain mukaisen käyttöönottoasetuksen varhaiskasvatuksen sekä opetuksen ja koulutuksen järjestämisvelvollisuutta koskevista väliaikaisista rajoituksista (126/2020) 3 §:n, 31.3.2020 annetun jatkamisasetuksen ja sen perusteella eduskunnalle 6.4.2020 annetun ja 14.4.-13.5.2020 voimassa olevan soveltamisasetuksen nojalla opetuksen järjestäjällä on velvollisuus järjestää etäopetuksessa olevien peruskoulun oppilaiden maksuton koulupäivien ateria siinä laajuudessa ja sellaisilla toteuttamistavoilla kuin se on olosuhteisiin nähden mahdollista toteuttaa. Lähiopetuksessa oleville oppilailla kouluateria tulee järjestää normaalisti.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja aluehallintovirasto kartoittivat kunnille viikolla 15 tehdyssä kyselyssä perusopetuksen kouluruokailun toteutumista ajankohtana 8.4.2020. Kyselyyn vastasi yhteensä 252 kuntaa. Kouluruokailua tarjoaa kaikille halukkaille oppilaille 47,3 % vastaajakunnista. Reilu neljäsosa (27,3 %) kunnista tarjoaa kouluruokaa vain lähiopetuksessa oleville oppilaille ja

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 263/2020 vp

noin neljäsosa (25,4 %) ilmoittaa jakavansa ruokaa muulla perusteella. Näissä kunnissa kouluruokailu järjestetään osalle etäopetuksessa olevista oppilaista esimerkiksi sosiaalisin ja taloudellisin perustein ja/tai muulla harkinnalla, jolla pyritään kohdentamaan ateriatukea erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa oleville oppilaille. Näissä kunnissa etäopetuksessa olevien oppilaiden kouluruoan tarvetta on määritelty useimmiten yhdessä sosiaali- ja/tai perhepalveluiden kanssa.

Kyselyn vastausten mukaan yleisin etäopetuksessa oleville oppilaille tarjottava kouluruoan muoto on kylmä ateria. Hieman yli viidennes kunnista tarjoaa etäopetuksessa oleville oppilaille kouluruokaa korvaavan ruokatarvikepaketin tai -kassin. Rahallisen korvauksen tarjoaa maksusitoumuksen tai kertakorvauksen muodossa noin 15% kunnista.

Kouluruokailun toteutumista seurataan säännöllisesti opetus- ja kulttuuriministeriön ja aluehallintoviraston toteuttamassa kuntakyselyssä.

Yleispätevää sääntöä siitä, kuinka ateriat tulisi etäopetuksessa oleville oppilaille järjestää, ei ole mahdollista antaa, sillä tilanne koronaviruksen suhteen vaihtelee niin maantieteellisesti kuin ajallisestikin. Opetuksen järjestäjän tulee järjestää ateriointia kulloistenkin olosuhteiden mukaisesti. Etäopetuksessa olevien oppilaiden osalta järjestäjä voisi aina esimerkiksi yhteistyössä oppilas- huollon kanssa etsiä sellaiset oppilaat, joille päivittäinen kouluateria on erittäin tärkeä ja järjestää ateria näille oppilaille niissäkin tilanteissa, joissa aterioiden tarjoamista joudutaan lähikontaktien välttämiseksi merkittävästi rajoittamaan. Tällä menettelyllä voidaan turvata kouluateria sellaiselle oppilasjoukolle, joka olisi vaarassa jäädä ilman riittävää ravintoa. Vanhempien tulotietojen kysyminen ei kuitenkaan ole asiallinen tapa selvittää ruuan tarvetta, eikä sille ole myöskään lain tuomia edellytyksiä.

Maksuton perusopetus tarkoittaa perustuslakivaliokunnan perusoikeusuudistuksen yhteydessä omaksuman kannan mukaisesti myös riittävää ravintoa (PeVM 25/1994 vp s. 9/II). Kouluaterian merkittävyyden takia olisi tärkeää, että ateria voitaisiin tarjota mahdollisimman laajasti myös muille kuin lähiopetuksessa oleville. Harkinnassa tulee ottaa huomioon, ettei ruokailun järjestäminen aiheuta epidemian leviämistä tarpeettomasti.

Kouluruokailu on kaikkien lasten oikeus ja se on myös kaikkien kasvua ja yhdenvertaisuutta merkitävällä tavalla turvaava asia. Monissa perheissä taloudellinen tilanne on tiukka ja kouluruokailulla on tästäkin syystä tärkeä rooli perheiden arjessa. Nyt on lasten ja nuorten hyvinvoinnin näkökulmasta elintärkeää, että kouluruokailu saadaan jokaisessa kunnassa järjestettyä niin, että yksikään lapsi tai nuori ei jää nälkäiseksi koronaepidemian takia.

Helsingissä 24.4.2020

Opetusministeri Li Andersson